

Nyitra-völgyi Lap

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona. — Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.
Néptanítóknak feleáron.

SZERKESZTŐ:

SZALAY PÁL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

MALLÁSZ ANTAL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGY-TAPOLCSÁNY a gyógyszerár épületben,
hova a lapot illető minden közlemény küldendő.
Előfizetési és hirdetési díjakat a kiadóhivatal veszi fel.

— Egyes szám ára 20 fillér. —

Mátyás királyról.

Mily nagy volt a magyar egykor . . .
Valamikor régen.

Kincset szerző, dicső hollós
Mátyás idejében.

Félve félté és csodálta

A világ hatalmát

És országát, ezt a dicső

Fényes aranyalmát.

Hej azóta más csillagok

Tüntek föl az égen . . .

Meghalt Mátyás király, oda

Az igazság régen! . . .

Károlyi Gyula.

Mátyás király.

A múlt vasárnap hullott le a lepel Kolozsvár főterén egy kolosszális, főséges szoborról, egy kolosszális, főséges ember szobráról, egy fejedelmi király szobráról, a kinek nemessége a legdicsőbb, legmagasztosabb volt elmében, testben és lélekben egyaránt.

Az egyszerű nép gyermeke és a legpazarabb uralkodó volt az a férfiú. Olyan a minő még nem volt sem azelőtt, sem azután. A kinek tudományossága, műveltsége bevilágította az akkori egész művelt világot, Alpeseken innen, Alpeseken túl.

Egy valóban nagy férfiú méltó emlékeről hullott le a lepel 1902. október 12-én s ez a férfiú volt az, a ki az ezernégy-száznegyvenedik és az ezernégy-százkilenczvenedik év közötti úrt betölti csodálatos életével. . . . Abban az időben pedig, — egész Európa tudja — csak egyetlenegy férfiúja volt az emberiségnek, a ki a legmagasztosabb fényrel ragyog a késő kor gyermekei előtt . . . a világverő, a hollós Mátyás király, a Hunyadi név legméltóbb viselője.

A mi a harctéren atyja, az volt ő a kulturában. . .

Most négy hosszú század múltán szülővárosa, Kolozsvár, nevéhez méltó emléket állított. . . Sok szép beszéd hangzott ott el a nagy király szellemének dicsőítésére . . . még többet irtak róla a többi lapok . . . mi is szóljunk hát néhány szót róla.

Nemcsak a reneszansz műkedvelői és maeczenast, nemcsak a tudományosság látkyjának fölguyjtoját, nemcsak a királyt és hadvezért, nemcsak a magyar nemzet hírnevének fölemelőjét logjuk mi Mátyásban fölfedezni, . . . igen ezeket is mind együtt! De szolgálataiban azt az egyént is, a kinek a társadalmi eszme a legtöbbet köszönhet.

Igen! Mi Mátyásban azt az embert szemléljük, a ki irányt szabott az ideális társadalmi élet, az egységes társadalmi

rendszer megalapításában. S hogy kolosszális terveit meg nem valósíthatta, hogy meg nem alapíthatott egy örök időig fenálló minta-társadalmat, ez a veszteségünk halálával.

Azt mondják Mátyásról, hogy ravasz politikus volt. Mi meg azt mondjuk róla, hogy maga a megtestesedett ravaszság volt. — azért, hogy a közjónak használhasson. Senki sem tudta, mit akar. Még az utókor sem tudja határozottan, miben mesterkedett . . . azaz hogy most már nyilvánvaló előttünk . . . igen, ő minden tettét a „társadalom” érdekében vitte véghez!

Ő a béke embere volt. De a ki az ő országát bántotta, avval úgy bánt el, hogy máskor békében lehetett tőle. A ki az ő jószágát el merte venni, azt megfenyítette, máskor aztán az illető békében hagyta az ő jószágát, még ha a szent korona volt is az. Tehát ő fegyveres erővel békét akart teremteni! És teremtett is egy időre, — még pedig mi módon?

Látta, hogy a nemzet nagylétét, békéjét három komoly veszély fenyegeti. Egyik a belül dúló, szomorú pártoskodás, a másik a vad török és a harmadik a még vadabb osztrák, a kiktől méltán kell féltenuünk édes hazánkat. Már pedig, hogy virágozhatik ott föl a társadalom jóléte, a hol a belső egyenlenség s a külső elenségek fenyegetik a lét biztonságát? És

A „Nyitra-völgyi Lap” eredeti tárczája.

Ha tudnád . . .

Ha tudnád, mit érez annak lelke,
Ki tüzhely nélkül él, csak egymagán,
Házam előtt egy szót sem ejtve
Elmennél néha tán.

Ha tudnád, hogy egy tiszta szem sugára,
Miként hat a szivre, mely búban él:
Házamnak ablakára néha
Fel is tekintenél.

Ha tudnád, a szivnek milyen balzsam
Egy kedves lény, ha közelébe száll.
Kicsiny házamnak ajtajában
Te meg is állnál.

S ha tudnád, hogy szeretlek, és ha tudnád
Miként szeretlek egyre hűn:
Tulán ajtómat is kinyitnád
S belépnél egyszerűn.

Palugyay Vilma.

A nyitrarudnói csoda-doktor.

Közlő: Szalay Pál.

Élt a negyvenes években Nyitra-Rudnón egy plébános: M a d v a. Orvosi tudományának és elért gyógyszerikereinek híre bejárta nemcsak az egész felvidéket, hanem eljutott szenczácziós híre még a szomszéd osztrák metropolisba, Bécsbe is. Orvosi tudományát irgalmas barátoknál szerezte. Ő maga gyűjtötte tavasszal a gyógyfüveket, vadon nem tenyészőket pedig kertjében mesterségesen tenyészttette, s ezekből állította össze csodahírű gyógyszereit, s recipeinek dispensálására a n a g y t a p o l c s á n y i gyógyszerár volt feljogosítva. A felvidéki megyék megrokkant lakószai valóságos bucsujárást rendeztek hozzá, mert a kórkép megállapításában csálhatatlannak tartották.

A nép között mint csodadoktornak emléke máig is fenmaradt, az általa készített rudnói pilulát és hajkenőcsöt pedig még most is árulják a felvidéki gyógyszertárak legnagyobb részében. A diagnózis megállapításánál elért bámulatos eredményekről és éles megfigyelő tehetségéről pedig még most is közzsájon kerengenek egyes részletek. Csak nemrég hallottam egy ismerősömtől egy esetet, mely az ő orvosi

gyakorlatát és éles szemét méltóképpen jellemzi. Egy még látszólag jó erőben levő, de magát betegesnek érző trencsényi ur ember meglátogatta őt, hogy mondaná meg neki, mi oka az ő betegségének s adjon neki valami medicinát. M a d v a merően ránéz s néhány másodperc múlva azt mondja neki:

— Maga domine spectabilis csak siessen haza, nehogy még utközben meghaljon. — A paciens elnevette magát, könnyedén vette a dolgot s elindult hazafelé s utközben jót mosolygot a pap rémitő mondásán. Harmadnap múlva egy nyitott könyv előtt székében halva találták.

Érdekes dolog, hogy mikor M a d v á n a k csodaorvosi híre terjedni kezdett s kiterjedt orvosi praxisa a zenithjére jutott, a n a g y t a p o l c s á n y i g y ó g y s z e r t á r j ö v e d e l m e D e g r a c h gyógyszerész idejében egyszerre mint varázsütésre, hatalmasan emelkedni kezdett. Mert míg 1842-ben az évi bevétel 4000 pengő forint volt, 1843-ban M a d v a idc-jében felszökött 12648-ra, 1844-ben 30,124 pengő forintra.

Ebben az időtájban M a d v á n a k a híre már az egész országban elterjedt, úgy hogy az

Mátyás az okos, észszerű cselekvés mezejére lépett. A belső intrikák szövőit elretentő kegyetlenséggel büntette meg, míg a megijedt elámitottakat — azok nagy ámulatára — atyailag ölelte keblére. A törököt egyszerűen kiverte, tudta, hogy akkor legalább nem kell többé tőle félnie.

Ausztriával azonban másképen bánt el. Jól tudta, hogy Ausztriát valami könnyen, egy-két...tíz vereséggel nem lehet lerázní... hogy az osztrák zsákmánya lesz a magyar, — ha csak megfordítva nem történik. *Azért foglalta el ő Bécsset, hogy a béke Ausztria fölül is biztosítva legyen!*

Meg volt hát a béke...és a rend is. Csak egy fonalszála volt azonban ez az ő eszméinek.

Másik fonalszála az volt, hogy közrendet teremtetett. Ki tette azt meg még kivülről, hogy a legutolsó faluba is elment áruhában, hogy a netalán basáskodó bírál lehetetlenné tegye?! A társadalomnak tehát szerinte is igazságosan kellett uralkodnia.

Egy harmadik fonalszál az uralkodói tekintély megalapítása. Mert a radikális reformok megvalósítása egy föltétlen tekintélytől függ.

Negyedik fonalszál volt a tudomány képviselőinek különválasztása a munkás néptől. Egyik tömeg az ország szellemét képezze, a másik az anyagi erőt. *A földet művelni kell: legyenek hát olyanok, a kik művelik. A nyers terményeket fel kell dolgozni: legyenek hát iparosaink. A társadalom csak tudománya, műveltsége alapján állhat fönt: legyenek hát tudósaink és népnevelőink!* Mily gyönyörű eszmék.

Az ötödik fonalszál volt a nép megelégedésének előmozdítása. A társadalomnak egyetlen kényes vagy élősi tagja se legyen. Dolgozzék mindenki magának. A nép legyen megelégedett. *Szükségben ne zúgolódjék soha, akár elemi, akár más kár éri. De azért az ország legyen gazdag. Ezért súlyos adókat vetett ki.*

Tehát ő nem volt zsarnok! Ő nem volt a nép elnyomója, sőt ellenkezőleg! Jól megvizsgálva: a közjó, a társadalom jólétének, egységének szentelte ő minden fáradságos lépését.

Ez az ember volt Mátyás király!

De csak addig élhetett volna, míg

azokat a fonalszálakat egybeszőhette volna éles elméje. Csak addig, míg azt a mit akart, a *társadalmat* megalapíthatta volna.

S akkor kellett, hogy zsarnoknak tüntesse föl magát...oh, ő azt is tudta, hogy korának csak a nyers erő imponál.

Ime ezeket az eszméket látjuk *egy* férfi agyából kisugározni... *e* férfi ha egy évtizeddel még tovább él, megvalósítja azokat...ma az egész világ törli magukat utánuk, — de hiába.

Mátyás élt; most már csak az emléke él!

Valamikor a kortársai bámulhatták, csodálhatták, eszközei lehettek, — ma már csak nevét ünnepelhetjük, ma már csak avval kell beérnünk, hogy volt, — nincs!

Eszmék a társadalom bölcselétéhez.

II.

(Y) Államot! Társadalmat! Egységes nagy magyar társadalmat!... Mily régi óhajlás ez s eddig még sajnós, csak óhajlás maradt. De ezt az óhajlást nem lehet semminémű követeléssel, semminémű párt-harczczal, semminémű képviselőházi czi-vakodással, botránnyal elérni. A szavak pedig örökké csak szavak maradnak... ellenben tennünk, cselekednünk kell!

De ki cselekedjék, ez a nagy kérdés. Kinek a feladota ezt az egységes nagy magyar társadalmat megalapítani... az uralkodónak? a minisztereknek? a képviselőknél? *Első sorban kétségkívül nem!* Az egész társadalmat annak részei alkotják. Azok a részek pedig mi, annak az egész valaminek egyes tagjai, egyénei vagyunk. A legelső es legegységesebb alkotórésze tehát a társadalomnak tisztán az egyén. Az egyének minőségéről kell a szűkebb társadalomnak, a családnak gondoskodnia. S mivel az egyének összege a társadalom, — világos, hogy a minők az egyének, olyan a társadalom is.

Igen, tehát első sorban az egyesektől, a nagy egésznek kis részeitől kell várunk, — nem! követelnünk, hogy a maga módjával lendítsen a társadalom ügyén.

Meg kell olt szünnie minden további

intézkedésnek, eredménytelen olt minden kísérlet, rendszer, politika és törvény, a hol nincs meg minden egyénnek a maga erkölcsi törvénye! S pedig manapság ez nincs meg! Egész bátran merjük állítani, hogy senkiben sincs meg. Szomorú és majdan borzasztó következményekkel járó léhaság jellemzi ma az egész emberiséget, — minden tekintetben.

Mikor azt véljük, hogy a művelődés terén immár tökéletesedtek a törekvések, mikor azt véljük, hogy az ipari és üzleti vállalkozásoknak tetőpontján állunk, mikor azt véljük, hogy tudományosságunk rohamosan fejlődik, akkor — modern Európa, művelt világ szégyenkezze! — a legalacsonyabb erkölcsi fokon állunk s a leg-sötétebb vakságban sanyalódunk.

De illő immár, hogy felébredjünk álmunkból. És pedig mi, a közlegénység, mert a nagy államférfiak, a tudósok korántsem képesek azt elvégezni, a mit mi elvégezni nem akarunk! Illő immár, hogy felébredjünk álmunkból, belássuk, hogy — talán emberemlékezet óta — csak sanyalódik a társadalom, mi magunk heréi vagyunk annak s ha már magunkat nem is, — de utódunkat hasznavehetővé, emberré tegyük, mint a kinek a nagy eszmeszövetnek egyik fonalszálává kell válnia..

Neveljünk utódokat, mert eddig csak egyesek nevelték — önmagukat, de mi — a számok csekélyisége a végtelenhez képest?...

És ez a munka, ez a kezdet nem olyan nehéz, mint a mily megrögzött bennünk a léhaság.

Ember! Szülő! Mást nem kíván a társadalom tőled, mind azt, hogy nevelj gyermeket az iskolának s az élet nagy iskolájának. Ne kifejtett korában kezd a gyermeket nevelni, mert akkor már késő! Hanem míg fogékony, gyurható, puha anyag! A természet is akkor oltja óriási erejét a tölgybe, mikor az még alig látható fűszál...

Akkor igen, kiviheted, hogy a gyermek, a leendő férfi inkább meghal, sem hogy letérjen becsület útjáról. Hogy mint a saját lelke becsületét, úgy szeresse Istent és hazáját. Hogy hite legyen az őszinteség, meggyőződése a törvény és jog; hogy szent legyen előtte az adott szó;

akkori mozgalmas politikai élet vezéralakjai is fölkeresik őt, vagy küldenek hozzá betegeket. A Szamosújvárott megjelenő „Armenia“ című történelmi folyóirat ez év október füzetében erre vonatkozólag egy igen érdekes levelet olvasok, melyet K o s s u t h Lajos intéz báró W e s s e l é n y i M i k l ó s h o z, kinek szemére ekkor már az örök sötétség homálya kezdett borulni s melyben Kossuth hírlapi vállalatának és egyéb politikai dolgok megbeszélése után a következőket írja Wesselényinek:

„Azonban egy sokkal fontosabb dologról akarok Neked írni tisztelt barátom. Utolsó leveledet, melyben egy homeopatha orvosnak leküldésére szólítasz fel, én még nem láttam. Távollétemben érkezvén, parancsod szerint Lukács Móríc bontotta fel, én tegnap jövén haza, még Lukácsnal sem szóltam, csak sógorom mondá szóval, hogy mi van a levélben, s hogy azt utánam küldék Pozsonyba. Én amint a levelet megírom, azonnal megyek orvost keresni, amint kívánod; azonban lelkemre nem vehetem, hogy egy dologra ne figyelmeztesselek s igen-igen ne kérjelek, méltóztassál azt tekintetbe venni. Nyitra megyében Rudnón van egy

falusi kath. pap, csodahírű orvos s valóban méltán csodahírű. Stáhlly meglátogatá s azon itélettel jött tőle, hogy, ugymond, tanulhat tőle az egész orvosi kar s fiát hozzá vitte gyakorlatra. Az ember nem charlatán, nem valamely új rendszer-teremtő, mint a nagyhírű csoda-orvosok, — irgalmas szerzebeli barát s mint olyan tudományosan tanult orvos, kinek más orvosfelei előtti elsősége a csodával határos körismeretében áll; a bámulatig híven mondja el egy kis figyelmes vizsgálat után a beteg baját, szimptomáit, okait, s következményeit, s aztán ilyenkor májusban hat hétig botanizál a hegyeken, maga szedi össze gyógyfűveit, amik pedig itt vadon nem teremnek, tudományos szabotossággal mivel saját kertjében s adja át a szomszéd város (ugy tetszik Galgócz) gyógyszerárúsának, magát mindenképp biztosítván, hogy a kirendelt szerek minden tekintetben olyanok legyenek, — minőkre ő a hatás végett számított vala. — Pénzt senkitől el nem veszen; de élelmi szereket igen; mert számosan fekszenek nála messze vidék szegény betegek, kiket gyógyítás alatt táplál. Ezen ember 20 éven át volt a hegyközi vidék szegény lakosainak a védangyala: s nem ismertették in-

nen a hegyeken: pár év előtt egy nagyuri beteg vetődött hozzá, ő meggyógyítá s azóta országszertérol tódulnak hozzá a betegek s igen kevés jó vissza vigasztalatlanul; nem hiteget, áltat senkit; de segít, hol már minden orvos mestersége kudarczot vallott. Nem mende-monda után beszélek, hanem positiv tudomásomból.“

„Egy sógoromat tudóvészéből gyógyította ki: házi asszonyom csaknem egészen elveszté szemévilágát; mit a rudnói pap, annak tulajdonit, hogy utolsó szüléskor (tán huszonnégy év előtt) vérebe vette magát a tej... és segített rajta; Fiáthné köszvényes fájdalma következtében megvakult; a pap meggyógyította; lát ép egészségesen; — tudok esetet, hogy egy vakon születettnek, tudok másat, hogy egy 15 év óta vaknak visszaadá szemévilágát, nem operáció, hanem belső gyógyítás által stb., — általában legkedvesebb gyógyítása a belbajok hatásából eredett szemnyavalyák; — mondja, hogy nem ismer istenibb éledeletet, mintha vaknak világot adhat — Barátom! kérlek istenre, kényszerítlek a hon, s barátság szent nevére: ülj kocsira s vitesd magadat bármi lassan, bármi bajosan az emberhez; ő, ki annyi reménytelen családot vigasztalt meg,

hogy tudjon lelkesülni szepért és nemesért; hogy hasznos, jóra való, önzellen munkás legyen, nem öntelt zsarnok, sem vérszopó parazita!

Igen, s hogy mindenekben ne a szó, hanem a lélek legyen a vezérlő... mert az az átká a mai emberiségnek, hogy ezt a törvényt nem fogadja el egyedüli törvénynek.

Tehát máttól fogva mondjuk ki, hogy ez a törvény — és pedig az egyedüli boldogító törvény, a melytől el nem térünk soha, sem jó, sem balsorsban... úgy legyen!...

HIREK.

Mátyás szobor leleplezése Saját tudosi tónktól. Kolozsvárt, 1902 okt. 13. Most folytak le a Mátyás ünnepélyek, melyekre kincses Kolozsvár már hónapok óta lázasan készült s melyeket az egész ország várva-várt. Hadverő dicső Mátyásnak immár leleplezett szobra büszkén hirdeti az elmúlt idők dicsőségét, a renaissance fénykorát és Magyarország legnagyobb hatalmát. Hollós Mátyás dicsőségét méltóan hirdeti Fadrusz remekműve, melylyel nemcsak Kolozsvár városa, nemcsak az egész nemzet elismerését vívta ki, hanem az egész kultúrd méltó csodálkozását és bámulatát magára vonta: dicsőséget szerzett a magyar névnek. Nem is késett az elismerés. Ő Felsége a III. oszt. vas-korona renddel tüntette ki, míg a királyt képviselő József Ágost főherczeg elragadtatva jelentette ki: Gratulálok, ez a szobor egy remekmű, valóban szebb nem is lehetett volna. A város az ünnepélyhez méltóan volt feldiszipve a Ferencz József uton és folytatólagosan a Mátyás király tégig mintegy 200 obeliszk volt felállítva, tetején az arany gyűrűt tartó hollóval, míg köröskörül a város, az ország és az erdélyi fejedelmek czimereivel volt diszipve. Igen főstői volt a vashidon emelt diszkapu, mely ugy nagyságával, mint szépségével egyaránt kitűnt. A házak mindentűtt feldiszipve, fellobogozva voltak s remek látványt nyújtottak ily szép keretben a magas vendégek szemkápázató kincseket érő diszmagyarjai. A vendégek között megjelentek: Jozsef Agost főherczeg, a király képviselőjében; a kormány részéről: Széll Kálmán, Vlasics, Darányi, Plósz, Láng és Fejérváry miniszterek, a képviselőház részéről Apponyi vezetése alatt ott voltak: Ba-

rabás Béla, Messi Pál, Pichler Győző, Makkai, Sándor Pál, Bakonyi Samu és számos más képviselő, továbbá Hegedűs Sándor, Báró Feilitzsch, Sándor József stb. a szoborbizottság részéről; az összes törvényhatóságok és vármegyék, valamint számos egyetek küldöttei; az erdélyi mágnás családok, Wesselényiek, Bánffiak, Bethlenek, Bélyek, Telekiek, Jósikák stb. továbbá a költő király, Jokai és neje. Alig volt család, melynél vendég nem lett volna. Az ünnepély nagy fényvel és pompával folyt le. A szobor leleplezési ünnepélyvel kapcsolatban volt az Eke néprajzi muzeumának megnyitása és Erzsébet lobogójának felszentelése, a szépművészeti muzeum, a tud. egyetem és az igazságügyi palota felavatása és egyéb ünnepélyek. És most Mátyás szobra szabadon hirdeti, mint kell küzdeni háboruban a nemzetért, békében a tudomány, művészetért és a törökverő Hunyadi fia megmutatja az utat, melyen haladni kell, hogy az egykori arany korszakot visszavarázsolhassuk, mit legjobban fejez ki működésének e legékesebben szóló argumentuma: igazság! (pls.)

Főispán látogatás. Nyitramegye főispánja, Kramolin Viktor nejjével f. hó 16-án a délutáni egy órai vonattal inkognitó Nagytapolcsányba érkezett Báró Stummer Ágost látogatására. A pályaudvaron a vendéglátó házigazda és a járási főszolgabíró várták, honnét aztán a főispán nejjével és Stummerral a tavarnoki kastélyba hajtatott. Az estebédre hivatalosak voltak: Tóth Lajos járási főszolgabíró, Szpál József és Constantin Pál szolgabírák.

Jedinák Tivadár kisvendéghi plébános a pozsonymegyei Drahóc községbe nevezett ki plébánosá.

Kubányi István nagyrippényi gyógyszerész gyógyszerárát gondnoki kezelésre bizván, jelenleg Nyitrán (Városháztér) létesítendő gyógyszeráru kereskedésének (drogueria) berendezésével van elfoglalva, mely kereskedés a jövő hónapban már a n. é közönség rendelkezésére fog állani.

A Ház bizottságai. Tegnapelőtt választotta meg a képviselőház névszerinti szavazással bizottságainak tagjait. Megyénk képviselői közül Janits Imre a közgazgatási, Szulyovszky Dezső a vizügyi, Ernszt Sándor a munkásügyi és könyvtári, Ajtics Horvát Dezső a földművelésügyi és Victorisz Miklós a vizügyi bizottság tagja lett.

már, talán hogy visszaadja hajdani erődét, épsegedet házadnak, hazádnak s nekünk szerető barátáidnak; ha nem képes — nem fog áltatni."

Kossuth levelében — nem ismerve részletesen a geográfiai viszonyokat — tévedésből írhat Galgóczirol. Mert Dr. Brancsik Károly, Trencsénvármegye főfizikusa „A gyógyszerészet sötét napjaiból” cz. munkájában szintén megemlékezik arról, hogy Madva recipéinek dispensálására a nagytapolcsányi gyógyszerár föl volt jogosítva. Ha hozzá teszem még azt, hogy Madva recipeiből a nagytapolcsányi gyógyszerárban egynéhány maig is föltalálható, akkor kétségtelennek látszik, hogy Galgócz csak Kossuthnak a tévedése lehet.

Tehát mint Kossuth írja, Stáhlly meglátogatta Madvát s azon itélettel jött el tőle, hogy tanulhat tőle az egész orvosi kar, s orvosnak készülő fiát hozzá küldte gyakorlatra.

S ki volt ez a Stáhlly? Stáhlly Ignác az 1829-30-ik tanévben az egyetem rektora volt, 1843-ban országos főorvossá nevezték ki, az Akadémia pedig 1839-ben tiszteletbeli tagjává választotta. Tehát ha az országnak egyik legelső orvosi kapacitása már így nyilatkozott Madváról, akkor nem lehetett üres láрма az, amit Madváról híreszteltek.

Hogy azonban Madva a jó ételeknek és italoknak is mily kellemes és eredményes gyógyhatásokat tulajdonított, azt élénken és mulatságosan illusztrálja Dr. Brancsik Károly könyvében egy recept, melyben Madva latin terminus technicusokkal látta el a legjobb ételeket és italokat. Hogy mire kellett Madvának ez a dispensatorium pro sanis, azt is mulatságosan illusztrálja egy eset, melyet Brancsik a könyvében elmond.

Brancsik könyvéből Madva dispensatorium pro sanisát ide igtatjuk:

Murias musculosus = Penna Schinken
Gloria Regni = 1 Flasche Tokayer
Thed Kirrin = Punsch Essenz
Decoctum Kirrin = Punsch mit Hollän. The
Fluidum Turoziense = Krampampuli
Decoctum Trencsiniense = Cerevisia
Elixirium Escorial Dos 1 = Rosbrat 1/2
Elixirium Izrael Dos 1 = Vitulina, Jedem
kalt anbieten.
Elixirium Juniperi Dos 1 = Cronovet Vögel
Elixir. Colon Dos 1 = Schweinfleisch &
Würste

Változás a nyitrai gymnáziumi tanárkarban. A Kardos Aladár távozásával megüresedet gymnáziumi tanszékre Knopp Tivadár h. tanár jelöltetett ki. Az új tanár, a ki e héten tesz bölcelet-tudori vizsgálatot, a jövő hét elején foglalja el állását

Nyitra Zsámbokrét és vidéke tanítói kara Ginzery Nándorné urnó kezdeményezése folytán november hó folyamán műkedvelői előadással egybekötött táncmulatságot rendez a Tanítók Eötvös Alapja javára. Lesz vigjáték, monolog, amerikai gyorsfestészet. Az érdeklődés a közönség körében igen élénk

Elöléptetések az adóhivatalnál. Steinicz János nagytapolcsányi adóhivatali ellenőr a X. fizetési osztálynak 1800 koronás fokozatából a 2000 koronás fokozatba lépett elő. Ugyanily előléptetésben részesült Alsinger Ferencz nagytapolcsányi születésű, edelényi adóhivatali ellenőr.

Leo ünnepély. A nagytapolcsányi Katolikus Legényegyesület október 12-én délután négy órakor a Korona szálló nagytermében Leo ünnepélyt rendezett, mely szépen sikerült. A mult számunkban már közzétett program minden pontja megtelet a várakozásnak és a nem fölfokozott igényeknek. Dusinszky Lipót, nyitrai székesegyházi karnagy és a magával hozott műkedvelő énekesek által előadott ének-zongora és hegedű darabok, nemkülönb a Nemrava Ella kissasszony éneke már művelzetet nyújtottak a közönségnek. Az ünnepélyen jelen volt Kohl Medárd püspök is, ki a hangverseny végével köszönő szavakat intézett az ünnep rendezőihez. Ezzel egy füst alatt megemlíthetjük, hogy a püspök a hangverseny végeztével kebelbarátjához, Forster Ottó országgyűlési képviselőhöz hajtatott Korosra, hol az éjt töltötte, s innét utazott haza másnap Esztergomba.

A hadsereg és a magyar helységnevek. A közös hadügyminiszter nemrég rendeletet küldött az összes katonai hatóságoknak és csapatteknek, amelyben meghagyta, hogy minden írásukban kövessék a magyar helységnevekről szóló törvény rendelkezését. A rendelet következtében a hadsereg rendeleti közlönyének tegnapi számában az összes magyarországi helységek már magyar névvel vannak megjelölve.

Új lap Turóc-Szelet-Mártonban. Ugy halljuk, hogy Steiner Samu bankhivatalnok és Böhm Albert a „Magyar Nyomda” művezetője, „Felvidéki Lapértésítő” czimen könyvatos kiadásra vállalkoztak, a melynek az lenne a

Elixir. Herodis = Spanferkel — Weil Herodes Kinder umbrachte.

Elixir. Petri = Kapaun, Hahn & Händeln

Stridens Globus = Fasching Krapfen

Stridens spina = Oblaten, Trubelki

Splendor praecip 3 P. = Guter wein, welcher den Kopf illuminiert

Ebből tehát az látszik, hogy Madva még a dietát és a menüt is recipére írta annak, ki az ő orvosi tudományát igénybe vette. Hogy pedig mire volt jó Madvának ez, azt elmondja egy eset, melyet Dr. Brancsik könyvében olvasok.

Mint már mondtam, Madvának a híre eljutott Bécsbe is. Felkerekedett tehát három bécsi orvos és Rudnó felé vették az utjokat. Nyitrán a „Koronában” megvacsoráltak, s az esti mulatozás közben megbeszéltek tervüket, hogy mindegyik külön-külön fogja meglátogatni Madvát, s betegnek szimulálják magukat. Megállapították azt is, hogy milyen bajokat és nyavalyákat fognak Madvának előadni, szóval alaposan felakarták őt ültetni, hogy meri tudományos hírével felülmulni az egyetem kathedráján székelő nagyobb tudósokat

Hanem egy szemfüles káplán Madvát jókor értesítette, hogy mi készül ellene.

rendeltetése, hogy a fővárosi lapokat a felvidéki pánszláv mozgalmakról értesítse. Ennek a lap tudósítónak három száma már meg is jelent.

Nyitra megye őszi rendes közgyűlését f. hó 28-dikára hívta össze dr. Kramolin Victor főispán.

Különös jogeset. Furcsa perben kell legközelebb a bíróságnak döntenie. A kisasszony, ki a szini pálya kezdetén áll, éppen oly tehetséges színésznő, mint aminő szegény a gyakorlati tapasztalatokban. Ezért szívesen fogadta egy vidéki társ meghívását és F.-re szegődött R. színigazgató társulatához. Művészi körében el volt terjedve a directorról, hogy egy egész hónap bevételeit összeszedi, zsebvágja és a „gázi”-fizetés napján hidegvérrel jelenti: nincs pénz, pakkolnunk kell! Igy történt ez F.-en is, azonban, hogy a személyes mentengetődzést elküldje, az igazgató úr ez alkalommal kivételesen titokban eltűnt a városból. A kisasszony így nemcsak a szerződését veszítette el, hanem oly kínos helyzetbe jutott, hogy kartársai szedték össze részére azt a pár koronát, melynek segítségével hazautazhatott anyjához. Minő meglepetésben részesült azonban, midőn a vasuti kocsiban hűtlen gazdájával találkozott! Heves szemrehányás, ingerült szóváltás követte a találkozást, míg végre az igazgatót mégis meghatotta a fiatal, tehetséges művésznő erélyes fellépése és cinikus szavakkal egy papírszeletet nyújtott át a kisasszonynak. „Fogadja tőlem egész vagyonomat! Egy fél osztályosjáték talán szerencséje lesz és nyer valamit!” — E napokban a művésznő Budapestre érkezett és felkereste Török A. és Tsa bankházát, Teréz-körút 46. alatt, hogy megtudja, vajon e cég-nél vásárolt sorsjegy nyert-e? A cég örömmel jelentette, hogy a sorsjegy nagy főnyereményt nyert. Közben R. igazgató megtudta a kisasszonytól, hogy az ajándéksorsjegy nyert és most visszaköveteli azt az összeget, mely a tisztesen felül megmaradt. Művészkörökben feszült kíváncsisággal várják a per kimenetelét.

Új helyi érdekű vasút. Uherek László póstyéni lakos engedélyt nyert arra, hogy Pöstyén és Verbó között egy szabványos nyomtávú, villamos vagy gőzüzemű vasutat építhesse. Az építendő vonal Trebete, Vág-Ór és Krakovánon át haladna.

Olcsó marhasó. A gazdálkodó közönség régi óhaját valósítja meg legközelebb Lukács László pénzügyminiszter, amikor olcsó marhasót bocsát az állattenyésztők rendelkezésére.

A három bécsi orvos elment Madvához. Ez komolyan fogadta őket, mintha nem tudna a dologról semmit. Megvizsgálta a pácienseket, a kik minden elképzelhető nyavalyát felsoroltak magukról s kifejezték abbeli reményüket is, hogy Madva majd segít rajtuk. A pap orvos mindegyik pacienseinek kezébe nyomott egy receptet és utasította őket, hogy a nagyapolcsányi gyógyszerárban készíttessék meg orvosságait, mely ekkor D e g r a c h tulajdona volt s M a d v a recipéinek dispensálására től volt jogosítva. A három bécsi ur bemutatta recipéjét Degrachnál, ki három órai időt szabott meg a gyógyszerek elkészítésére. A bécsi doktoroknak — mint ezt maga Brancsik írja — ez sehogy sem volt inyére, mert nem illett programjukba ez a várakozás, de fölfokozott kíváncsiságuk legyűrte türelmetlenségüket s a legnagyobb érdeklődéssel várták az orvosságot, annál is inkább, mert orvos létükre sem tudtak semmi általános és az orvosi tudományban ismert gyógyszer nevét fölfedezni M a d v a recipéjén. A három óra letelte után elmentek a gyógyszerért. D e g r a c h kinyitotta vendégszobáját s udvariasan bevettette őket az ebédhez dusan terített asztalhoz.

A kiegyezési tárgyalások során a magyar és az osztrák kormány úgy állapodott meg, hogy a marhasó métermázsájának árát 10 koronáról 6 koronára szállítják le.

Pánszláv tüntetés Mint szakolczai tudósítónk jelenti, a folyó hó 12-én lefolyt mászótorony felavatási ünnepélyen botrány történt. Ugyanis Hassa Ferencz, a kolini kávégyárnak Szakolczára jött vigécze, a legvéresebb száju pánszlávok egyike, levett kalappal hallgatta a zenét, a mikor azonban a himnuszt kezdték játszani és az összes jelenlevők födetlen fölvel álltak, azonnal feltette kalapját, miközben ideoda nézett és gunyos megjegyzéseket tett. Mikor pedig később az ottani és a rohatetzi morva zenészek felváltva játszottak, utóbbiak egyszerre és minden átmélet nélkül egy tót motívumokból álló darabba kezdtek, a mit egy tüntetőleg különálló csoport élénk tetszésnyilvánításokkal és zsíviókkal kísért. Ebben a csoportban állott Hassa Ferencz, Hassa Béla továbbá Bundula Mihály és más ismert pánszlávok. A rendőrség az egész tüntetést a legnagyobb lelki nyugalommal nézte végig.

Liptóbol Transzválba. Nem a mi kliesinyi Chrometz Andrásunkról van szó, a kiről különben hónapok óta nem kaptunk hírt, hanem arról, hogy a kivándorlási ügynökök most már nemcsak Amerikába, hanem Afrikába, Transzválba csábítják a hiszékeny népet. Nemrég a liptószentmiklósi szolgabíró hivatalban mintegy 20 munkás jelent meg, hogy utlevelet nyerjenek. A munkások azt mondják, hogy Szkladeni Antal liptószentmiklósi illetőségű rózsahegy lakos biztatta fel őket, hogy Transzválba vándoroljanak ki és hogy a király mindegyiküknek ott 10 hold földet ajándékoz. Ilyen és ehhez hasonló hazugságokkal vezeték félre a hiszékeny népet. A szolgabíró nyomban intézkedett Szkladeni elfogatása iránt, őt a szökés gyanúja miatt előzetes letartóztatásba helyezte és az eljárást ellene megindította.

Szerkesztői izenetek.

Gyógyszerészeti Közlöny szerkesztősége. Budapest. Mai tárczákat a tek. szerkesztőség becsos figyelmébe ajánljuk.

P. L. S. Kolozsvár. A Mátyás-ünnepről küldött tudósítást köszönettel vettük.

G. N. Nyitra-Zsámbokréth. Tudósítását köszönettel vettük, a készülő hangverseny érdekében azonban csak akkor tehetünk és tesszünk tollunkkal szolgálatot, ha már a dolog egészen ki alakult majd, szóval ha már a határozott program és a hangverseny ideje meg lesz állapítva. Most még időelőtti dolog volna a reklám csinálás. Üdvözlét!

Nem volt ugyan szándékuk Nagy-Tapolcsányban ebédeint, de ezért elfogadták a meghívást s D e g r a c h c h a l együtt elköltötték a lucullusi ebédet, melynél nem hiányzott a Murias musculosus (szárnyas sonkája), Elixirium Escorial Dos 1 (1 adag rostélyos), Elixirium Juniperi (fenyőmadár peccsenye), Stridens globus (farsangi fánk), Splendor praecip 3 P. (Jó bor, mely a fejet illuminálja), Glória Regni (Egy üveg tokaji) stb. Szóval a Madva által előírt recept szerint készült orvosság megtette hatását s a házigazdával együtt jó ideig elkocintgattak, s bizony a német sógorok illuminált fejjel keltek föl az asztaltól, s kérték Degrachot, hogy adja elő Madva által rendelt orvosságait. Degrach elnevette magát s azt válaszolta, hogy már bevettek minden gyógyszert az ebédnél, amit Madva nekik előírt, de ha óhajtnák, a Liquidum fluidumokból megdupláztatják még a doziseket. A bécsi doktor urak egyszerre átlátták Madva páter fífikáját s meghunyászkodva utaztak haza. Kénytelenek voltak beismerni, hogy Madva páter érti a mesterséget, nem talál bajt ott, a hol nincs, s azt is tudja, hogy mi való az egészséges — de legfőképpen olyan embereknek, kik mulatságos kalandokon törnek a fejüket.

Haszonbéri hirdetés!

Az esztergomi Méltóságos Főképtalan által gondnokolt budapesti központi papnővelde tulajdonát képező, s Nyitra-Pereszlény községben a Nyitra-Nagy-Tapolcsányi országút mellett levő, egyemeletes vendégfogadó épület, a hozzátartozó mellék épületek, konyhákat és szántóföldeket; Nyitra-Pereszlényben az uradalmi Intézőség hivatalos helyiségében — folyó évi november hó 17-én délelőtt 9 órákor megtartandó nyilvános árverésen 1903. évi január hó 1-től egymás után következő három évre haszonbérbe fognak adni.

A Méltóságos Főképtalan fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül, a megígért összegre való tekintet nélkül szabadon választhat.

Az árverezni szándékozók tartoznak az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10% bánatpénzül az uradalmi nyitra-pereszlényi pénztárba befizetni, s mely bánatpénz az illetőknek minden kamatokra való jogosultságonélkül csak akkor fog vissza fizettetni, ha a Méltóságos Főképtalan határozata leérkezett.

A bérleti feltételek Nyitra Pereszlényben az uradalmi intézőségi hivatalban naponta a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Ny.-Pereszlény, 1902. október 17-én.

Az uradalmi Intézőség.

2659/1902 tkvsz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyapolcsányi kir. járásbíró mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Mosat József és t. végrehajtást szonvedett elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 44 korona 16 filléttel s jár. iránti ügyében a (nyitrai kir. törvényszék) a n.-tapolcsányi kir. járásbíró területe levő a Körtvélyesi 44 sz. tjkvben 3-7 sorsz. 438. 467. 479. 498. és 512. hrsz. ingatlanokból melyeket 71 kor. 32 fill. 5% kamat és 1/2% kezelési költség terhel, — a B. 53-56. a. szerint Mosat József, Mosat Mihály, Mosat Ferencz és kiskoru Mosat Mária nevén álló 450/6480 részre 648 kor. a pereszlényi 150 sz. tjkvben 1 sorsz. 857 hrsz. a. foglalt ingatlanból, — melyet 36 kor. 12 fill. 5% kamatot és 1/2% kezelési költség terhel, — B. 24-27 a. szerint nevükön álló 1/2 részre 27 korona — fillérben megállapított kikiáltási árban az ezen ingatlan jutalékokra özv. Mosat szül: Gálik Erzsébet és özv. Mosat Jánosné javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jogok épségben tartásával elrendeltetik, és hogy a fentebb megjelölt és pedig a körtvélyesi ingatlanra az 1902 évi november hó 3-ik napjának d. e. 9 órája. Körtvélyes község házához a pereszlényi ingatlanra pedig 1902. évi november hó 4-ik napjának d. e. 9 órája Pereszlény község házához megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt J. M. R. 8. §-ában az ennek pótlása tárgyában kiadott J. M. R.-ben kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Nagy-Tapolcsány, 1902. évi június hó 23-ik napján.

A kir. járásbíró mint tkvi. hatóság.
kir. járásbíró helyett

Soós

kir. albiró.

BACHNER ARMINNÉ
 fehérnemű és vegyi-tisztító intézete
 Nagy-Tapolcsány.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a Nagy-Tapolcsányban már évek óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

fehérnemű és vegyi-tisztító
 intézetemre.

Elvállalok tisztításra: ing, gallér, kézelő, ruházat és egész menyasszonyi kelengyét a legolcsóbb árak mellett. — A ruha tisztaságáért 14 napig kezeskedem.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradtam

teljes tisztelettel
Bachner Arminné

Vilánydólos keresztet vagy
CSHag. B. B. 80967. sz. Gyógyít és fejtett jótállás mellett: **köszvény, reuma, asztma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz hal-lás, epilepsia, idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza,** valamint minden **idegbetegségnél.** Azon beteg, aki 80967. sz. készítményem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszatéríti a pénzt. Ahol már semmi sem használ, ott kérem az én készítményemet megkísérlni; meg vagyok győződve készítményem biztos hatásáról.

A kis készítmény 4 kor. A nagy készítmény 6 kor.
 könnyebb betegségeknek idegít betegségeknek alkalmasabb. —
 A központi elárulási hely széküdv. utánvételt vagy elő-
 logos fizetéssel a bel- és külföldi részére:
MÜLLER ALBERT BUDAPEST, Vadász-utca 42/M. O.
 Kálmán-utca sarok.

MAGYAR IPAR

Következően felsorolt saját készítményű jó minőségű ártalmak **árjegyzékét** áttekinthetőre ajánljuk.

1 db. bécsi piros paplan	1 ft. 50
1 " bordó	2 " 50
1 " Saffi Cindamé paplan	3 " 50
1 " atlasz Cindamé paplan	4 " 50
1 " selyem atlasz	5 " 50
1 " bécsi volin matracz	6 " 50
1 " Crin de Afrique	7 " 50
1 " szőr	8 " 50
1 " szőr	9 " 50
1 " száltszálak letéve	10 " 50
1 db. acél sodrony ágycéttel	11 " 50
1 " párnázott ruganyos matracz	12 " 50
1 " összehajtható vaságy fémkeretű matracz	13 " 50
1 db. bécsi kágyó	14 " 50
1 " szék	15 " 50

Glechner Mór és Testvére BUDAPEST
 Üllői-út 3. sz.
 1902. augusztus hó 1-től IV., Múzeum-körút 27.

Ó! Aranyozó, melyet mindenki azonnal moshatóan újra aranyozhat. —
 — Képek és képek készítése, szobrok, templomok, szobrok stb. — Egy üveg ecettel 1.50, 1/2 literes nagy üveg 3 ft. — Sport-czikkok, gyermek játékszerek, háztartási- és egyéb asztali-képek utazás- és betegpoláshoz való tárgyak felül nagy képes árjegyzékkel birtokmentve küld.

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, IV., Kristóf tér.

DEHMAL KÁROLY
Zongoragyáros
 kizárólag kitűnő külföldi gyártmányok
 reaktára és kőcsiszorintézet
Budapest, IV., Károly-körút 20.

BUTOROK a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelű legutányosabbban kaphatók úgy készpénzért, mint részletfizetésre

Ehrentreu és Fuchs Testvérek-nél
 Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy-út közelében.)
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar festék-, kence- és lakkgyár
KRAYER E. ts. T.
 Jónak főherceg udvari szállítója, és más nagy vállalatok szállítója
BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 6. SZÁM.

NÖTHLING VILMOS magkereskedőnél
 Budapesten, Calvin-tér 9.
 kaphatók a legjobb gazdasági, konyha-kerti, vetemény- és virágmagvak. —
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kéjük **Neustein Fülöp** csak-rosított hashajtó-piruláit, azelőtt „Brazóbet pirulák”-nak nevezték

Évek óta kitűnőeknek bizonyultak, előkelő orvosok könnyű hashajtó- és szőlő-szerű ajánlják. —
 Egy doboz (15 pirula) 80 fillér. Egy tekercs (8 doboz) 120 pirulával 2 korona.
 — Minden gyógyszerertárban kapható. —
 Neustein-féle gyógyszerertár, Bécs, I., Plankengasse 6.

Hirdetések

— jutányos árban —

felvételnek

a

„Nyitravölgyi Lap”

— kiadóhivatalában. —

Első Nagytapolcsányi Butorraktár
Főtér 20. szám.
HARTENSTEIN és BERLINER.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomsára adni, hogy butorüzletünket megnagyobbitottuk s egyszersmind egy a mai kor igényeinek megfelelő

KÁRPITOS és DISZMŰ-MŰHELYT

nyitottunk és e szakmába vágó összes munkát, mint **afrique és lószőrmatracz, szőnyeg és diszitő pamlagok, ottomanok, dorméek, szalongarnitúrák** elkészítését a legfinomabb kivitelben és legjutányosabb árak mellett előállítunk.

Egyuttal van szerencsénk a t. vevő közönség nagybecsű figyelmét dusan felszerelt **háló-, ebédlő-, salon- és konyha-berendezésünkre** felhívni, a melyek kiváló tartósága és minőségeért teljes garanciát nyújtunk.

Párnázott butorok, képek, tükrök, vas-, hajlitott- és fabutorokat raktáron tartunk. **Varrógépeket** családok és iparosok részére mindennemű rendszer szerint a legkitűnőbb gyártásut szállítunk versenyárak mellett, esetleg **kedvező részletfizetésre is.**

Nagyrabecsült támogatásukat kérve maradtunk mély tisztelettel:

HARTENSTEIN és BERLINER.